

Mart Laidmets
Haridus- ja Teadusministeerium

Teie: 12.03.2021 nr 9.3-1/21/1258

Meie: 20.04.2021 nr 2-1/189-2

Vastuskiri "Ettepanekutele halduslepingutesse"

Lugupeetud kantsler

Täname ettepanekute küsimise eest uue perioodi halduslepingutesse haridus- ja teadusministri ja ülikoolide vahel. Allolevalt toome välja oma mõtted.

1. OSKA tulemuste kasutamine

Töite oma kirjas välja, et kehtivates halduslepingutes on üheks kõrgkoolidele seatud ülesandeks arvestada õppekavade avamisel, arendamisel ja õppe läbiviimisel OSKA tulemuste ja soovitustega. Küsisite, kas OSKA aruanded on piisavaks aluseks kvalifitseeritud tööjõu ettevalmistamisele või on teie ministeeriumi haldusalas veel olulisi teemasid või eesmärke, milles tuleks ülikoolidega kokku leppida, et toetada valdkondlike strateegiliste eesmärkide täitmist, sh kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamist tööturule.

Soovime pöörata tähelepanu ühele olulistele aspektile ning loodetavasti algatada laiem diskussiooni seoses OSKA aruannete tulemuste rakendamisega. Nimelt kinnitas 2020. a kevadel valminud OSKA siseturvalisuse alavaldkonna uuring¹ meie valitsemisalale juba varasemalt teadaolevat probleemi, et järgneval 10 aastal on üha suurenev vajadus koolitada rohkem siseturvalisuse valdkonna töötajaid avalikus sektoris, kui seda on senise baaseelarve raames võimalik olnud teha. Eelkõige suureneb puudujääk Siseministeeriumi valitsemisala asutustest politseiametnike ja päästjate seas. Kui päästjate puhul on probleem laiem ehk puudu on ka piisaval arvul huvilistest, kes sooviksid päästjaks õppima tulla, siis politseiõppe osas oli 2020. aastal ja on ka 2021/22. õppeaastal huviliste arv erakordselt suur ning väheste õppekohtade tõttu on Sisekaitseakadeemia (edaspidi SKA) olukorras, kus suur osa huvilistest ei saa õppima asuda. Seda kahetsusväärse olukorras, kus teame, et Politsei- ja Piirivalveametil on neid inimesi tegelikult väga vaja ning ka SKA suudaks rohkem politseinikke koolitada, kui selleks oleks ette nähtud rohkem rahalisi vahendeid, kui senises baaseelarves.

Samas toob OSKA õiguse alavaldkonna uuring (2019)² välja, et näiteks õiguslase hariduse pakumine ületab nõudlust igal aastal 100 inimese võrra ning aruandes tehakse ettepanek arvestada koolitusvajaduse planeerimisel, et tööjõuvajaduse katmiseks piisaks bakalaureuseastmel kolmandiku ja magistriastmel neljandiku võrra väiksemast vastuvõetute arvust võrreldes ajavahemikuga 2016–2018.

Soovime tõstatada diskussiooni, et kuigi haridusasutuste eelarved asuvad erinevate ministeeriumide haldusalas (näiteks SKA kuulub Siseministeeriumi haldusalasse), siis tänu OSKA ellukutsumisele ja OSKA aruannete tulemustele tuginedes on meil täna olukord, kus saame vaadata tööjõupakkumist ja -nõudlust tervikuna üleriigiliselt. Peaksime aktiivselt

¹ https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2017/10/oska_siseturvalisus-ja-oigus_web_1106.pdf

² *Ibid.*

argumenteerima ja analüüsima, et kui ühes valdkonnas on näha koolituse alapakkumist ja teises (ajutist) ülepakkumist, siis kas ja millised oleksid võimalused terviklikult riiklikus vaates koolituse pakkumise ja nõudmise tasakaalustamiseks. Ootame teie mõtteid sellele ettepanekule.

2. Üldoskuste osakaalu suurendamine õppekavades

Teisena soovime välja tuua, et kuigi SKA pakub suurele hulgale siseturvalisuse valdkonna töötajatele vajalikku haridust, ei tule kõik siseturvalisuse valdkonna töötajad ainult SKA-st. Näiteks Siseministeeriumis töötab palju ka muu kõrgharidusega ametnikke ning ka meie valitsemisala asutustes ei eelda kõik ametikohad SKA erialast ettevalmistust. Seega on meie haldusalas palju inimesi, kellel on mõne muu haridusasutuse lõputunnistus. Siinjuures soovime tõsta eraldi tähelepanu alla erialaste ainete õpetamise kõrval ka **üldoskuste** õpetamise olulisuse. Mitmed haridusvaldkonna uuringud³ ning ka käesolev olukord tõestab, et erialaste teadmiste kõrval on juba praegu ja tulevikus saab üha olulisemaks see, kuidas inimene oskab omandatud teadmisi omavahel siduda ja rakendada, kriitiliselt mõelda, olla ettevõtlik ja enda elu eest ise vastutada, ise ennast juhtida ja analüüsida (sh ennetada läbipõlemist), suhtlemisoskused jm. Oleme kindlad, et kõikjal haridusasutustes (sh Sisekaitseakadeemias) pööratakse üldoskuste arendamisele juba suurt tähelepanu, kuid pidasime vajalikuks selle siinkohal eraldi esile tuua.

3. Olulised koostöövaldkonnad

Üheks oluliseks koostöövaldkonnaks on küberturvalisus ja küberturbe õppe teema. Praxis 2019. a koostatud „Küberturbe valdkonna tööjõuvajaduse ja hariduse uuring“⁴ toob välja, et aastaks 2023 vajab Eesti küberturbe valdkond juurde 270-870 küberturbe kompetentsidega spetsialisti. Võrreldes 2017. aasta tasemega tähendab see tööjõu kasvu vahemikus 32-86%. Küberturvalisuse spetsialistide järele on üha suurenev vajadus ka Siseministeeriumi valitsemisalas ning loodame sellealase väljaõppe mahu suurenemist ja valdkonna arendamist Eesti ülikoolides.

Lisaks teeb Sisekaitseakadeemia koostööd ülikoolidega erinevate uuringute koostamisel, näiteks on praegu suurema tähelepanu all Aasia ja Hiina mõjude uurimine nii Eesti majandusele tervikuna kui turvalisuse ja julgeoleku aspektist. Loodame senist head koostööd erinevatel tasanditel jätkata.

Loodame, et meie tähelepanekud tõid juurde uusi mõttekohti ning et saame astuda avatud arutellu nii OSKA aruannete tulemuste rakendamise teemal kui pakkuda üksteisele nõu ja tuge ka haridusvaldkonna küsimustes, et haridus, mida täna erinevates haridusasutustes pakutakse, vastaks võimalikult hästi nii tänastele kui tulevikuvajadustele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Lugna
kantsler

³ OECD (2018). The Future of Education and Skills. Education 2030; OECD Learning Compass 2030: Skills for 2030; Maaailma Majandusfoorum (2018). The future of jobs report 2018; „Eesti 2035“ taustapaber „Maailm aastal 2035“ (2019); „Eesti 2035“ taustapaber „Oskused ja tööturg“ (2019) jm.

⁴ Melesk, Kirsti; Mägi, Eve; Koppel, Kaupo; Michelson, Aleksandr (2019). Küberturbe valdkonna tööjõuvajaduse ja hariduse uuring. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis. [http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2018/04/K%C3%BCberturbe-uuring_aruanne-23_04_2019.pdf]

Kati Päike 6125069
kati.paike@siseministeerium.ee